

Спеціальність	053 Психологія, 016 Спеціальна освіта
Освітня програма	Спеціальна психологія/Спеціальна педагогіка
Ступінь	Доктор філософії

Шифр дисципліни

ВД 5

Назва дисципліни

**Сучасний менеджмент
спеціальної та інклюзивної
освіти**

Навчальний рік

2024-2025

Кількість кредитів
ЄКТС (годин)

1 кредит (30 годин)

Статус

Вибіркова дисципліна

**Короткий опис
дисципліни**

Метою вивчення дисципліни є: формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти цілісного уявлення про освітню політику в сфері інклюзивної освіти на загальнодержавному, регіональному та місцевому (районному) рівнях; нормативно-правові та теоретико-методологічні засади функціонування освітнього закладу інклюзивного типу; оволодіння компетенціями організаційно-управлінської діяльності в інклюзивній школі; ознайомлення зі світовими та вітчизняними тенденціями перспективного розвитку спеціальної й інклюзивної освіти учнів з особливими потребами.

Пререквізити

Викладач **Ярмола Наталія Анатоліївна**

Контакти

Тел +380677628838

Email nat.yar1978@gmail.com

Час для консультацій

Понеділок та четвер, 14:00-15:00

Мета курсу	- є набуття знань про особливості підготовки наукового тексту, необхідних для успішної презентації результатів наукової та науково-навчальної діяльності.
-------------------	---

Завдання курсу

1. **Аналіз міжнародного досвіду управління інклюзивними освітніми системами.**
2. **Формування навичок стратегічного та операційного планування у закладах освіти, що реалізують інклюзивне навчання.**
3. **Оцінка ефективності управлінських рішень у контексті створення інклюзивного середовища.**
4. **Розробка моделей взаємодії між учасниками освітнього процесу (керівники, педагоги, батьки, асистенти, фахівці супроводу).**
5. **Удосконалення комунікативних і лідерських компетентностей, необхідних для ефективного управління інклюзивним освітнім середовищем.**
6. **Аналіз нормативно-правового забезпечення інклюзивної та спеціальної освіти в Україні.**
7. **Розробка та захист власного управлінського проєкту, орієнтованого на впровадження інклюзивних практик.**

Загальні компетентності

ЗК1	Здатність до критичного та системного мислення
– уміння аналізувати управлінські ситуації, приймати обґрунтовані рішення на основі доказів і сучасних підходів.
ЗК2	Здатність до ефективної комунікації
– навички професійного спілкування з педагогами, батьками, фахівцями та представниками громадськості.

- Здатність працювати в команді та налагоджувати партнерські взаємодії**
ЗК3 – спроможність організовувати взаємодію між учасниками освітнього процесу в умовах інклюзії.

Спеціальні (фахові) компетентності

- СК1 Здатність розробляти та впроваджувати стратегії управління інклюзивними освітніми закладами
– уміння застосовувати сучасні моделі та підходи до організації інклюзивного освітнього середовища на різних рівнях управління.
- СК2 Здатність здійснювати наукові дослідження у сфері спеціальної та інклюзивної освіти
– володіння методологією освітніх досліджень, здатність аналізувати проблеми інклюзії та пропонувати обґрунтовані рішення.
- СК3 Здатність координувати міждисциплінарну взаємодію в команді супроводу дітей з особливими освітніми потребами
– навички організації співпраці педагогів, психологів, логопедів, соціальних працівників та інших фахівців.

Програмні результати навчання

- ПРН1 Сформоване уміння аналізувати теоретичні засади та сучасні тенденції управління інклюзивною та спеціальною освітою
– демонструє знання концепцій, моделей та нормативно-правової бази.

- вигляді підготовки та публікації наукових статей, монографій, науково-методичних рекомендацій, тез доповідей та інших форм презентацій отриманих результатів наукових досліджень державною та іноземною мовою та спроможність виступати з доповідями на конференціях, семінарах, форумах.
- ПРН2 Здатність проєктувати освітні управлінські стратегії для забезпечення інклюзивного середовища в закладі освіти – формулює цілі, підбирає ресурси, розробляє механізми моніторингу.
- ПРН3 Володіє методами наукових досліджень у сфері спеціальної та інклюзивної освіти – обґрунтовує методологію, проводить дослідження, інтерпретує результати.
- ПНР4 Вміє налагоджувати ефективну комунікацію з учасниками освітнього процесу в інклюзивному середовищі – володіє навичками фасилітації, командної взаємодії та емоційного інтелекту.
- ПНР5 Здатен впроваджувати інноваційні управлінські та педагогічні практики для підтримки осіб з ООП – адаптує сучасні освітні технології та управлінські рішення до потреб інклюзивної освіти.
-

Програма дисципліни	
Тема 1	Державні структури і заклади, що забезпечують освіту дітей з особливими освітніми потребами
1.1	Рівні менеджменту інклюзивної освіти: центральний, обласний, місцевий, громадський сектор. Завдання інституцій у розвитку та впровадження інклюзивної освіти на кожному з рівнів управління.
1.2	Огляд типів закладів освіти, що забезпечують навчання для дітей з особливими освітніми потребами: спеціальні заклади загальної середньої освіти, навчально-реабілітаційні центри, заклади загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням.
1.3	Роль Інклюзивно-ресурсних центрів (ІРЦ) у забезпеченні комплексної оцінки дітей з особливими освітніми потребами та наданні етодичної підтримки педагогам закладів загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням.
Тема 2	Менеджмент і організація інклюзивної освіти на різних інституційних рівнях
2.1	Організація і менеджмент інклюзивної освіти на центральному рівні: роль Міністерства освіти і науки, науково-дослідних установ і вищих закладів освіти.
2.2	Організація і менеджмент інклюзивної освіти на обласному рівні та на рівні міста Києва: департаменти освіти і науки, ресурсні центри підтримки інклюзивної освіти, інклюзивно-ресурсні центри.
2.3	Організація і менеджмент інклюзивної освіти на місцевому рівні. Роль громадського сектору.
Тема 3	Основні завдання і принципи менеджменту інклюзивної освіти.
3.1	Менеджмент в контексті інклюзивної освіти: основні елементи (принципи, цілі, процеси, ресурси, вплив).
3.2	Основні принципи національної і міжнародної політики як основа менеджменту інклюзивної освіти. Стратегічні і тактичні цілі.
3.3	Види ресурсів: інституційні, інформаційні, людські, фінансові, матеріальні. Основні ключові особи та кінцеві отримувачі результатів (прямі і непрямі бенефіціари).

Тема 4

Основні підходи щодо забезпечення менеджменту інклюзивної освіти

4.1

Основні підходи до створення інклюзивного загальноосвітнього середовища: системність, командний підхід, особистісно-орієнтований підхід, організація інклюзивного освітнього середовища.

Тема 5	Основні принципи діяльності закладу освіти з інклюзивним навчанням
5.1	Основні напрями і підходи до створення інклюзивного освітнього середовища у закладі освіти. Основні аспекти організації діяльності закладу освіти з інклюзивним навчанням: освітня політика закладу освіти, шкільна культура, практика викладання (за Т.Бут).
5.2	Основні принципи трансформації закладу загальної середньої освіти у заклад освіти для навчання всіх дітей.
5.3	Співпраця з батьками в інклюзивній школі та сприйняття їх як партнерів освітнього процесу — обов’язкова умова інклюзивного навчання. Індекс інклюзії як механізм самооцінювання закладу освіти з інклюзивним навчанням.

Програма дисципліни

Змістовий модуль 1

«Менеджмент спеціальної та інклюзивної освіти на державному рівні»

Тема 1. Державні структури і заклади, що забезпечують освіту дітей з особливими освітніми потребами

Рівні менеджменту інклюзивної освіти: центральний, обласний, місцевий, громадський сектор. Завдання інституцій у розвитку та впровадження інклюзивної освіти на кожному з рівнів управління.

Огляд типів закладів освіти, що забезпечують навчання для дітей з особливими освітніми потребами: спеціальні заклади загальної середньої освіти, навчально-реабілітаційні центри, заклади загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням.

Роль Інклюзивно-ресурсних центрів (ІРЦ) у забезпеченні комплексної оцінки дітей з особливими освітніми потребами та наданні етодичної підтримки педагогам закладів загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням.

Роль громадських організацій та батьківських об’єднань

Ключові слова: діти з особливими освітніми потребами, спеціальні заклади загальної середньої освіти, навчально-реабілітаційні центри, заклади загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням, інклюзивно-ресурсні центри, соціо-освітні партнерства.

Тема 2. Менеджмент і організація інклюзивної освіти на різних інституційних рівнях

Організація і менеджмент інклюзивної освіти на центральному рівні: роль Міністерства освіти і

науки, науково-дослідних установ і вищих закладів освіти.

Організація і менеджмент інклюзивної освіти на обласному рівні та на рівні міста Києва: департаменти освіти і науки, ресурсні центри підтримки інклюзивної освіти, інклюзивно-ресурсні центри. Організація і менеджмент інклюзивної освіти на місцевому рівні. Роль громадського сектору.

Ключові слова: інституційні рівні, ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти, інклюзивно-ресурсний центр.

Змістовий модуль 2.

«Основні завдання і принципи менеджменту інклюзивної освіти»

Тема 3. Основні завдання і принципи менеджменту інклюзивної освіти.

Менеджмент в контексті інклюзивної освіти: основні елементи (принципи, цілі, процеси, ресурси, вплив). Основні принципи національної і міжнародної політики як основа менеджменту інклюзивної освіти. Стратегічні і тактичні цілі. Види ресурсів: інституційні, інформаційні, людські, фінансові, матеріальні. Основні ключові особи та кінцеві отримувачі результатів (прямі і непрямі бенефіціари).

Ключові слова: менеджмент, основні елементи менеджменту: принципи, цілі, процеси, ресурси, вплив, прямі і непрямі бенефіціари, організація інклюзивного освітнього середовища.

Тема 4. Основні підходи щодо забезпечення менеджменту інклюзивної освіти

Основні підходи до створення інклюзивного загальноосвітнього середовища: системність, командний підхід, особистісно-орієнтований підхід, організація інклюзивного освітнього середовища.

Ключові слова: основні підходи: системність, командний підхід, особистісно-орієнтований підхід.

Змістовий модуль 3.

«Менеджмент інклюзивної освіти на рівні школи»

Тема 5. Основні принципи діяльності закладу освіти з інклюзивним навчанням

Основні напрями і підходи до створення інклюзивного освітнього середовища у закладі освіти. Основні аспекти організації діяльності закладу освіти з інклюзивним навчанням: освітня політика закладу освіти, шкільна

культура, практика викладання (за Т.Бут). Основні принципи трансформації закладу загальної середньої освіти у заклад освіти для навчання всіх дітей. Співпраця з батьками в інклюзивній школі та сприйняття їх як партнерів освітнього процесу — обов'язкова умова інклюзивного навчання. Індекс інклюзії як механізм самооцінювання закладу освіти з інклюзивним навчанням.

Ключові слова: освітня політика закладу освіти, шкільна культура, інклюзивна практика,

трансформація закладу освіти, співпраця з батьками, Індекс інклюзії.

Тема 6. Класний менеджмент як послідовне продовження шкільного менеджменту

Визначення класного менеджменту. Основні принципи менеджменту інклюзивного класу. Роль класного менеджменту у становленні соціальної компетентності учнів. Спеціальні підходи та стратегії для набуття учнями інклюзивного класу соціальної компетентності. Соціальна інтеграція учнів з особливими освітніми потребами як невід'ємна умова класного менеджменту. Завдання педагога як розробника класного менеджменту. Компетентність педагога-менеджера: основні рівні вияву та особистісні характеристики. План класного менеджменту. Класні процедури.

Ключові слова: класний менеджмент, соціальна компетентність, компетентність педагога-менеджера, план класного менеджменту, класні процедури.

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання навчальних досягнень	
Вид роботи	%
Відвідування аудиторних занять	20
Відповіді на запитання під час аудиторних занять	10
Індивідуальне завдання 1	10
Індивідуальне завдання 2	10
Підсумковий контроль (тест)	30
Всього	100

Шкали оцінювання			
Бальна	ECTS	Національна	Заліків
90-100	A	Відмінно	Зараховано
80-89	B	Добре	
70-79	C		
66-69	D	Задовільно	
60-65	E		
35-59	FX	Незадовільно - з можливістю повторного виконання завдань	Не зараховано - з можливістю повторного виконання завдань

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	50 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських	10 балів (проміжний контроль) – за	40 балів (підсумковий контроль) -
	заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,5	результатами виконання модульної контрольної роботи	екзамен
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	6 балів (проміжний контроль)	25 балів (підсумковий контроль)

8.1. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією, але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Анотування наукових статей	5
Реферат	5
Розробка соціально-педагогічного проекту	5
Презентація	5

Критеріями оцінювання *анотацій наукових статей* є вміння здобувача стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у статті. Оцінювання *реферату* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела. Критеріями оцінювання *проекту* є здатність студента визначити тему, мету, етапи проектування, способи оцінки результатів проектної діяльності фахівців соціономічної сфери. Критеріями оцінювання *презентації* є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи, та робити висновки.

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного та підсумкового контролю.

Методи навчання

Словесні: бесіди, розповідь, проблемний виклад, розв'язання проблемних ситуацій і проблемно-пошукові ситуації, евристична бесіда, дискусія тощо.

Наочні: опорні конспекти, інструктаж до семінарських занять і самостійної роботи студентів, методи візуалізації інформації за допомогою мультимедійних слайд-презентацій та відеоматеріалів.

Практичні: аналіз і систематизація нормативно-правових джерел, евристична бесіда, метод проектів, ділова гра, імітаційні методи, моделювання соціально-педагогічних ситуацій, рішення ситуаційних завдань, ігрове проектування, колоквиум, тестування

Рекомендовані джерела

Основна (базова):

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс] / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім

«Плеяди», 2015. – 172 с. – Режим доступу:
http://nmcio.ippo.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2015/05/Assist_teacher_4_All_print.pdf

2. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. / Тім Лорман, Джоан Депплер, Девід Харві; пер. з англ. [Електронний ресурс] –К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с. – Режим доступу: <http://www.ussf.kiev.ua/ieeditions/37/>

3. Інклюзивна школа: особливості організації та управління. [Електронний ресурс] / Кол. Авторів: Колупасва А. А., Софій Н. З., Найда Ю. М. За заг ред. Даниленко Л. І. – К.:

«ФОП Парашин І. С.», 2010. – 128 с. – (Серія
«Інклюзивна освіта»). – Режим доступу:
<http://www.ussf.kiev.ua/ieeditions/17/>

4. Мартинчук О.В. Підготовка фахівців зі спеціальної освіти до професійної діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища : монографія / О. В. Мартинчук. – К.: Вид-во учбової літератури, 2018. – 420 с. (на кафедрі).

5. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс] / За аг. Ред. М. А. Порошенко та ін. – К.: 2018. – 252 с. –

Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/posibniki/Inclusive_study_Sep17.pdf.

6. Stebljuk, S., Bondarenko, Y., Torop, K., Yarmola, N., Kuzava, I., & Shulzhenko, D.

(2021). Formation of Communication Skills in Junior Schoolchildren with Intellectual Disabilities in the Conditions of Inclusive Education. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 12(4), 329-345. <https://doi.org/10.18662/brain/12.4/253>

7. Тороп К., Ярмола Н., Литовченко С., Трикоз С., Шевченко В., Круглик О. Інноваційні підходи до соціалізації дітей з особливими освітніми потребами (порушення інтелектуального розвитку). Kristina Torop, Nataliia Yarmola, Svitloana Lytovchenko, Snizhana Trykoz, Volodymyr Shevchenko, Oksana Kruhlyk. [The innovative development of socialization of children with special education needs on the intellectual disability example](https://doi.org/10.18662/brain/12.4/253). *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2021. 11/02-XXIV (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXIV). P. 93-97
<http://www.magnanimitas.cz/11-02-xxiv>
<http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110224/PDF/110224.pdf>

8.

Додаткова:

1. Архітектурна доступність шкіл: Навч.-метод. посіб./За заг. ред. Байди Л. Ю., Красюкової-Еннс О. В. Колек. авторів: Азін В.О., Грибальський Я.В., Байда Л.Ю., Красюкова-Еннс О.В. – К: 2012. - 88с.
2. Воронцова Т. В. Вчимося жити разом: Посібник для вчителя з розвитку соціальних навичок у курсі «Основи здоров'я» (початкова школа) / Воронцова Т. В., Пономаренко В. С. та ін./ – К.: Видавництво «Алатон», 2016. – 232 с.
3. Данілавічуте Е.А. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / Е.А. Данілавічуте, С.В.Літовченко / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 360 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
4. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі: Навчально-методичний посібник / Таранченко О.М., Найда Ю.М./ За загальною редакцією Колупаєвої А.А. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 124 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»)
5. Єфімова С.М. Лідерство та інклюзивна освіта: [навч.-метод. посіб.] / С.М. Єфімова, С.В. Корольок / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2011. – 164 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
6. Індекс інклюзії : розвиток навчання та участі в життєдіяльності шкіл: посіб. / Тоні Бут; пер. з англ. – К. : ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 190 с.
7. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: навч.-метод. посіб. / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко. – К.: «АТОПОЛ», 2010. –96 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
8. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
9. Мартинчук О.В. Становлення і розвиток інклюзивної педагогіки як галузі педагогічного знання / О.В. Мартинчук // Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць: вип. 7, у 2 т./ за ред. В. М. Синьова, О. В.

- Гаврилова, 1 (7). – Кам'янець- Подільський, 2016. – С. 260-280. – Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/14335/>
10. Мартинчук О.В. Інклюзивна освіта: освітологічний контекст / О.В. Мартинчук // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського (3). – Миколаїв, 2016. – С. 146-150. – Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/15260/>
11. Мартинчук О.В. Інклюзивна педагогіка в контексті розвитку сучасного наукового знання про освіту / О.В. Мартинчук // Освітологія: українсько-польський щорічник (5). – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка. – С. 147-151. – Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/16504/>
12. Модуль. Доступність та універсальний дизайн / О. Красюкова-Еннс, Я. Грибальський, Л. Байда, В. Азін [Електронний ресурс]. – К., 2011. – 132 с. – Режим доступу: <http://www.ussf.kiev.ua/ieeditions/34/>
15. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]/ – 2016. – Режим доступу до ресурсу : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
16. Нова українська школа : poradnik dla vchytelja / [Н. З. Софій, О. В. Онопрієнко, Ю. М. Найда та ін.; за заг. ред. Н. М. Бібік]. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. — 206 с.
17. Постанова КМУ від 9 серпня 2017 року № 588 «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>
18. Постанова КМУ від 12 липня 2017 року № 545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>
19. Про освіту / Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page>

Додаткові ресурси (за наявності)

1. Сайт Інституту спеціальної педагогіки і психології ім. М.Ярмаченка НАПН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ispukr.org.ua/>
2. ЕНК «Освітня інтеграція в сучасному світі» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=6536>
<http://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=6535>
3. ЕНК «Інклюзивна педагогіка» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=6535>
4. Онлайн-курс для вчителів початкової школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:mon-edera-osvitoria+st101+st101/about>
5. Освіта дітей з особливими потребами / Сайт МОН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/>

Зворотній зв'язок

Ярмола Наталія Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу інклюзивного навчання Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
Моб. тел. 0677628838 (viber, telegram)
orcid.org/0000-0001-9374-5543

Інше

Затверджено

Протокол № 10 від 13 / 10 / 2022 р.

Укладач _____ (Ярмола Н.А.)

Завідувач відділу _____ (Ярмола Н.А.)